

Núm. 77
Juliol 2018

L'Auditoria del futur

α. BENVINGUT, DEMÀ!PÀG. **3****β. BON DIA, PRESENT!**PÀG. **5**

(β.1) Observacions i recomanacions de millora als auditors

(β.2) Observacions i recomanacions de millora als reguladors i organismes emissors de normes

γ. LA TECNOLOGIA QUE HO IMPREGNA TOT!PÀG. **9****δ. I LLAVORS, CAP ON APUNTA L'AUDITORIA DEL FUTUR?**PÀG. **10**

(δ.1) Molt més tecnològiques

(δ.1.1) Anàlisi de dades massiva

(δ.1.2) Intel·ligència artificial o cognitiva

(δ.2) Molta regulació en un entorn en què es valorarà la flexibilitat

(δ.3) Més a prop de les demandes de les entitats auditades i més transparents

(δ.4) Més ètica

ε. EL FUTUR COMENÇA AVUIPÀG. **17****ζ. LA VISIÓ DE DOS AUDITORS**PÀG. **18**

(ζ.1) El futur de la auditoria. Gemma Soligó.

(ζ.2) El futur de la auditoria. Construint la nova auditoria. Francisco J. Remiro.

η. BIBLIOGRAFIAPÀG. **23**

α. BENVINGUT, DEMÀ!

Normalment els quaderns tècnics, fent honor al seu nom, tracten de temes tècnics però ens ha semblat que un Fòrum que té com a lema “Seguretat en un món digital” era una bona excusa per sortir una mica d'aquest context, en part, perquè no som aliens a les diferents informacions que es fan ressò de com impactaran les noves, o potser no tant noves, tecnologies en les diferents professions incloent-hi fins i tot llistes -potser agosarades, o no- de quines seran les professions o les feines que poden desaparèixer en el futur. En aquest sentit, benvingut sigui el robot del Fòrum al món de l'auditoria, de ben segur que junts podem fer un llarg camí.

Però abans de començar també cal fer-se ressò d'aquelles opinions que diuen que cada canvi, sigui un nou aparell o un nou corrent de pensament, per citar-ne alguns, experimenten un “boom” -on sembla que ho canviaran tot- per després, poc a poc, desinflar-se i situar-se en la justa mesura del seu ús.

Els canvis tecnològics, que a més en els darrers anys estan succeint a una velocitat de vertigen, són la base de l'anomenada 4a revolució industrial, però per parlar de l'auditoria del futur a més de parlar dels canvis en la tecnologia i com ens estan impactant, també cal fer alguna pinzellada de com ha canviat la realitat econòmica de les empreses i de quines són les necessitats i expectatives dels usuaris de l'auditoria.

Tots tenim totalment interioritzat que l'economia ja és global, que els canvis són cada vegada més ràpids i que a les empreses se'ls exigeix una capacitat de reacció també més ràpida. En aquest context, les necessitats dels usuaris han canviat i estan canviant i segurament cada vegada els és més imprescindible mesurar el futur -i en molts casos les experiències passades ja no els serveixen per prendre decisions de futur- i, per això, els usuaris requereixen informació rellevant, valuosa, actualitzada i immediata.

També s'han de considerar, en aquesta anàlisi de factors, les reflexions dels reguladors sobre el paper dels auditors. En aquest sentit, en la darrera crisi el debat plantejat va ser no tant si les opinions d'auditoria d'algunes entitats, en especial bancàries, van ser o no adequades, sinó sobre si el marc legislatiu de l'auditoria era l'adequat i, de fet, alguns dels canvis que s'han fet amb posterioritat (parlem de la Directiva 2014/56/UE relativa a la auditoria legal dels comptes anuals i comptes consolidats i del Reglament (UE) 537/2014 sobre els requisits específics per a l'auditoria legal de les entitats d'interès públic) entenem que busquen, no sabem si amb encert o no, promoure canvis que s'adaptin més a les necessitats dels usuaris.

El que sí tenim tots clar és que l'economia està canviant -com hem dit abans en aquests moments ja estem parlant de la 4a revolució industrial-, que els canvis són ara molt més ràpids que abans i que l'auditor no pot ser-ne aliè per seguir prestant un servei de qualitat que s'adeqüi a les necessitats dels diferents usuaris. El que ningú sap amb seguretat és cap on ens portaran aquests canvis: més transparència?, anàlisi més detallada de les actuacions de les empreses?... Afegiu el que vosaltres considereu, ja que el futur està per escriure i, ara com ara, ningú té la bola de vidre per dir exactament com serà.

Però no saber cap on ens portarà el futur no és excusa per no fer res, ans el contrari, cal que hi reflexionem i que siguem part d'aquest canvi, perquè si no serà el canvi el que se'ns emportarà. I per això, ens ha semblat que encara que no tinguéssim la bola de vidre amb les claus del futur, era una bona idea publicar un document amb reflexions sobre quins canvis s'estan produint en el món de l'auditoria.

Per fer-ho ens hem cabussat en una selecció d'articles i publicacions que tracten el tema tant des d'una perspectiva generalista i transversal de quines i com seran les professions del futur, com des d'una visió específica del cas concret de l'auditoria, hem posat a la batidora les diferents idees i perspectives per extreure'n els reptes que cadascuna de les parts implicades planteja o demana i a partir d'aquests ens hem aventurat, a risc d'equivocar-nos, a fer unes conclusions sobre quines seran les grans línies que marcaran aquest futur.

De tot el que hem llegit, voldríem destacar els següents informes: “The capability and competency requirements of auditors in today’s complex global business environment” i “Auditor skills in a changing business world” publicats per l’Institute of Chartered Accountants of Scotland i el Financial Reporting Council el març i setembre de 2016, respectivament (en endavant, per simplificar-ho, ens hi referirem com “informes publicats ICAS-FRC”) en els quals a partir d’entrevistes a representants d’empreses, reguladors, auditors i experts de Regne Unit, Sud-àfrica i Austràlia exploren la composició ideal dels equips d’auditoria moderns i la millor manera d’afrontar les demandes futures.

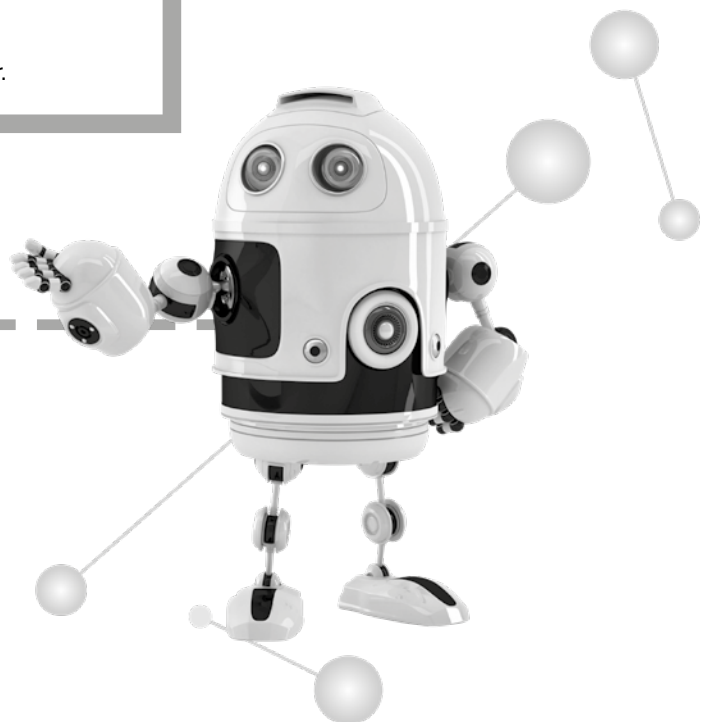
I com aquest és i ha de ser un debat de tots, en aquest quadern tècnic s’han brindat a donar-nos la seva visió de cap on anem dos membres del Comitè tècnic del Col·legi, la Gemma Soligó –sòcia de Grant Thornton– i el Francisco Remiro –soci d’RSM Spain–, a qui volem agrair el seu esforç en unes dates tan complicades de feina i també **aprofitar per convidar-vos a tots a dir-hi la vostra, perquè aquest sens dubte és un debat de tots.**

Confiem que les reflexions d’aquest quadern us siguin d’utilitat, us animin a fer les vostres pròpies reflexions i, de nou, donem la benvinguda al robot i a qualsevol altra eina que ens ajudi a caminar cap a l’auditoria del futur.

«La millor manera
de predir el vostre futur
és creant-lo.»

Cita atribuïda a Abraham Lincoln i a Peter Drucker.

β. BON DIA, PRESENT!

Fa temps que el debat sobre l'actual model d'auditoria està obert, amb un cert consens que si les realitats econòmiques estan canviant també ho ha de fer l'auditoria, però per poder parlar de quins haurien de ser aquests canvis cal entendre quines reflexions estan a sobre de la taula avui en dia.

És important emperò assenyalar que l'auditoria d'avui no és homogènia: conviuen països on encara està en fase incipient amb d'altres amb models molt consolidats; la realitat econòmica i de les empreses dels diferents països és molt diversa i empreses que són considerades grans en alguns països, tindrien la consideració de petites en d'altres; i hi ha països, com podria ser Espanya, on el pes relatiu de les petites i mitjanes empreses és més gran que en d'altres economies. Aquestes diferents realitats poden portar a diferents reflexions, segons la realitat que visqui qui opina, però tot i així resumirem a continuació les que més s'han repetit en les diferents publicacions que hem estudiat, publicacions que normalment provenen de països amb models d'auditoria molt consolidats, però també és cert que solen ser, aquests models, els que marquen les tendències del futur.

Les reflexions provenen bàsicament dels usuaris, que seguint la definició del glossari de les NIA-ES, definició que no té perquè ser única, són la/les «persona, persones o grup de persones per les quals el professional exercent prepara l'informe que proporciona un grau de seguretat. La part responsable pot ser un dels usuaris a qui es destina l'informe, però no l'únic.» Per “part responsable”, nosaltres entenem la direcció, els òrgans de govern i els accionistes o propietaris de l'entitat auditada (en general, l'empresa auditada).

En la major part de les publicacions que hem llegit es distingeix, dins dels usuaris, entre les empreses auditades i la resta d'usuaris, en general anomenats inversors institucionals, és a dir grans inversors que representen a diferents tipus d'institucions i que actuen de forma regular i intervenen activament en el mercat borsari.

En relació amb els usuaris empreses auditades, avui dia ja són o volen ser globals, han d'escoltar de manera activa als seus clients, afrontar un model industrial més col·laboratiu, guanyar dimensió i un llarg etcètera de reptes, ja que són part d'aquest món globalitzat on els canvis se succeeixen a una velocitat de vertigen que fan que estratègies i models de negoci que eren vàlids ahir deixin de ser-ho avui.

Per la seva banda, els usuaris inversors institucionals cada vegada volen informació més detallada sobre els equips directius, les estratègies de negoci i els criteris de governança ambiental, social i empresarial (ESG) com a factors principals pel que fa a l'impacte ètic i a les pràctiques sostenibles d'una empresa, plantejaments que també es noten en les seves observacions.

(β.1) Observacions i recomanacions de millora als auditors

Per part de les **empreses auditades**, dels informes publicats per l'ICAS-FRC se n'extreu algunes reflexions com les que detallem a continuació, reconeixent però que la solució no sempre està en mans dels propis auditors:

-
- Hi ha una tensió no resolta entre el que les empreses i la societat voldrien dels auditors i el que és l'auditoria.
-
- Pretenen que l'auditor no només identifiqui el frau, sinó que també sigui capaç de “parar-lo”.
-
- El concepte de materialitat genera suspicàcies en les empreses, les empreses voldrien que s'identifiquessin totes les incorreccions, incloses les que mai seran materials.
-
- La percepció de risc per part l'auditor està necessàriament analitzada des de l'òptica de l'auditoria, que no es correspon totalment amb la visió de risc de negoci que tenen les empreses.
-
- És difícil que l'auditor aconseguixi una comprensió global del negoci i això fa que no interrelacioni els riscos.
-
- Resulta més que probable que els consells d'administració i els comitès d'auditoria desitgin obtenir més informació de l'auditor sobre com utilitzaran l'anàlisi de dades i els costos i beneficis relacionats.
-
- Els òrgans de govern de les empreses voldrien que els auditors avaluessin les seves estratègies de futur i aportessin idees fruit de *benchmark* en altres clients del mateix o diferent sector. Demanen una major capacitat per “veure” el futur i no només constatar com va ser el passat, però això xoca frontalment amb els requeriments d'independència a què està subjecte l'auditor.
-
- Troben a faltar una interrelació més fluida amb altres “proveïdors” de seguretat com ara els auditors interns de les empreses.
-
- Perceben que l'aversion al risc de l'auditor cada cop és més gran i tot i entendre'n els motius consideren que en un entorn globalitzat i complex això resulta una rêmora per als seus negocis.
-
- Hi ha una creixent assimilació de l'auditoria a una *commodity* i, per tant, tendeixen a considerar-la com un cost fix i controlable.
-
- Ho volen tot de l'auditor però no volen pagar el que costa això.
-

Tot i aquests desajustos, la percepció de les empreses és, en molts casos, que els auditors fan el que han de fer d'acord amb el marc normatiu que els hi és d'aplicació i que pot resultar poc realista pretendre que l'auditor detecti i identifiqui canvis de tendència en les empreses quan ningú més (la pròpia empresa, els analistes, el mercat, etc.) és capaç de fer-ho. Però que percebin que l'auditor fa el que ha de fer, no vol dir que ho considerin del tot útil per a les seves expectatives i que, tot i que no es discuteix que continuï sent necessària l'auditoria dels estats financers, la qüestió és si ho serà en la manera en què ho és actualment.

La **resta d'usuaris de la informació financera** sovint demanen als auditors que siguin un motor més per al canvi i proporcionin una auditoria més "holística" que els ajudi a satisfer les necessitats canviants. En aquest sentit, les seves observacions passen per:

-
- Demanar un diàleg més fluid i continuat amb els auditors. Consideren que tenen accés a una informació molt profunda i complerta de les empreses auditades però que aquest coneixement es queda en els propis auditors i transcendeix en un percentatge molt limitat.
-
- Tenir més informació sobre l'encaix de la tecnologia amb l'enfocament d'anàlisi de riscos de l'auditoria actual.
-
- Tot i considerar positiva la implementació dels nous models d'informe (en determinats països, com per exemple el Regne Unit, s'ha implantat a nivell de cotitzades uns models d'informes semblants als que s'han aplicat a Espanya per a totes les entitats) i que aquests poden ser entesos com un punt de partida cap a una manera de comunicar-se més directa amb els usuaris de la informació financera, creuen que cal seguir avançant cap a un enfocament de validació de la informació integral que vagi més enllà de la informació financera.
-
- Tenir respostes adaptades a les seves necessitats. Els estats financers cada vegada inclouen més informació però pot ser que no tots els usuaris estiguin interessats en tota la informació.
-
- Que es potenciïn les funcions de gestió i control a les empreses per incorporar una millor comprensió i gestió del risc sistèmic i que se'n faciliti una major supervisió pels òrgans de govern i els reguladors nacionals i internacionals.
-

En molts casos aquestes demandes tenen com a factor comú demanar també que hi hagi un major èmfasi en la rendició de comptes i la transparència en els governs i també en altres organitzacions del sector públic.

(β.2) Observacions i recomanacions de millora als reguladors i organismes emissors de normes

Una part important dels aspectes que destaquen tant les empreses auditades com la resta d'usuaris té a veure amb canviar el model d'auditoria basat en el passat per un enfocament més de futur, però perquè això es pugui fer calen canvis en els marcs normatius que regulen l'auditoria. I si parlem del regulador, tot sovint es debat si ha de ser un promotor dels canvis en la professió o anar al darrere de les demandes que es van fent. A continuació s'inclou una relació d'aspectes sobre els quals sovint es focalitzen les crítiques i peticions de canvi al regulador:

-
- Tot i que ningú discuteix el paper primordial de les Tecnologies de la Informació (TI) en les auditories, les referències a les TI en les normes tècniques són molt limitades i residuals i si bé les normes tècniques d'auditoria no prohibeixen l'ús de l'anàlisi de dades, tampoc aposten per l'ús de la tecnologia i la innovació en l'aplicació de processos. Calen noves normes dirigides de manera específica a la utilització de les TI i l'anàlisi de dades.
-
- Hi ha un encaix difícil entre el marc regulador, que resulta molt estricte, i les demandes de flexibilitat de les empreses.
-
- Les normes d'auditoria resulten massa tècniques i complexes.
-
- Es fan necessàries normes relacionades de manera específica amb temes concrets de l'auditoria i no estàndards generals aplicables a qualsevol auditoria amb independència de la dimensió i naturalesa del negoci.
-
- Les petites i mitjanes empreses tenen departaments financers que no són tant "sofisticats" com els d'empreses més grans i que, de vegades, tenen mancances per analitzar determinades operacions poc habituals i complexes, aquestes empreses valoren la feina d'assessorament que podria fer un auditor, més enllà de l'auditoria dels comptes anuals. La figura de l'auditor-assessor resulta difícil de ser encabida amb l'actual entorn regulador.
-
- Hi ha un escrutini molt estricte del regulador de la feina de l'auditor mitjançant revisions periòdiques i requeriments de documentació constants que obliguen a l'auditor a dedicar una part important del seu temps i recursos a tasques administratives i de compliment de documentació.
-
- Sembla convenient replantejar les proves d'accés a la professió per garantir que s'avaluin aquelles habilitats i coneixements útils per desenvolupar l'auditoria, per exemple que les capacitats en TI representin una part important de la formació tant inicial com continuada dels auditors. En aquest sentit, resulta positiva la iniciativa del regulador canadenc que plantejava la possibilitat de modificar l'examen de CPA en els propers 5 anys per augmentar els requisits de coneixement de les TI, inclòs l'anàlisi de dades.
-

S'ha de dir que totes les parts implicades estan d'acord que sigui quin sigui el model d'auditoria, sempre s'ha de parlar d'auditoria de qualitat, terme emperò que no té una definició universal, és a dir cada usuari i fins i tot dins un mateix grup d'usuaris es donen diferents interpretacions. Segurament l'auditoria de qualitat implica una auditoria eficaç que es realitza de forma eficient, a temps i per uns honoraris raonables, però la definició d'aquests termes també és subjectiu.

γ. LA TECNOLOGIA QUE HO IMPREGNA TOT!

Llegir sobre la 4a revolució industrial és llegir sobre la convergència de tecnologies digitals, físiques i biològiques que, en opinió dels entesos, canviarà el món tal com avui el coneixem, perquè fonamentalment canviarà la forma en què vivim, treballem i ens relacionem. Aquests experts expliquen que la seva importància, el que en realitat el converteix en una revolució, no és tant els diferents desenvolupaments tecnològics que s'estan produint, sinó que aquests es trobaran entre si i pronostiquen que, entre d'altres, la internet de les coses hi jugarà un paper fonamental i que canviarà el món de l'ocupació per complet, afectant a indústries a tot el planeta. Per aquesta raó, hi ha països com Alemanya que van ser dels primers a establir aquesta revolució industrial en l'agenda de govern com a "estratègia d'alta tecnologia".

Però per arribar a la 4a revolució, hem de passar per la 3a revolució científicotecnològica, fruit de la conjunció de la tecnologia de comunicació d'internet i les energies renovables. I en aquest procés no cal explicar els avenços que s'han produït en camps com la nanotecnologia, la genètica, la robòtica o la intel·ligència artificial. Els canvis tecnològics d'avui en dia en tots els camps són exponencials i l'auditoria no és aliena a tots aquests avenços i, en especial les grans firmes, ja hi estan treballant; només cal fer una petita cerca per internet per veure que han desenvolupat o estant desenvolupant eines d'anàlisi de dades massives o *big data*, eines de revisió de documents que permet extreure informació clau com podrien ser determinades clàusules de contractes, eines que permeten fer comparatius d'informació o revisions analítiques a un conjunt de dades molt grans, etc.

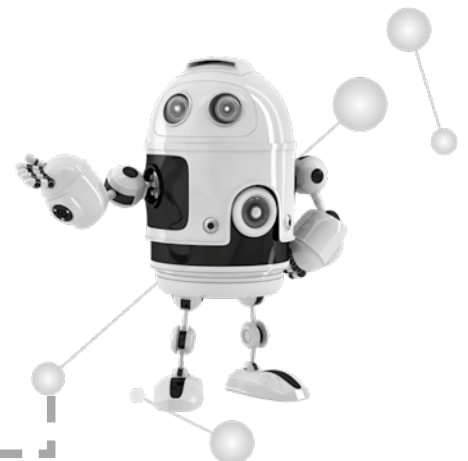
A tots ens costa poc imaginar-nos un robot, com el del Fòrum, fent les tasques rutinàries, però no cal oblidar que, com molt bé assenyalen alguns, això no és tan senzill, a les màquines se les ha d'alimentar d'informació perquè treballin. D'altra banda, si bé tots tenim clar que les tecnologies ens han de facilitar un nivell d'innovació que ens permeti reduir procediments manuals "més rutinaris" per poder-nos focalitzar en aspectes que requereixen més judici professional i alhora també reduir aquest *gap* d'expectatives amb el que esperen els usuaris -més enfocament en els riscos de negoci i informació oportuna i a temps-, també és cert que això no es pot fer d'avui per demà.

De fet, si mirem enrere veurem que no fa tant temps que l'única tecnologia que hi havia a l'auditoria era el telèfon, la calculadora, el fax i la fotocopiadora. Qui no utilitza ara el telèfon mòbil, el correu electrònic o internet com a eines de treball, ja no només per comunicar-se, sinó també per buscar i comparar informació? Quants de vosaltres no teniu ja un paquet informàtic per fer l'auditoria que us ha permès estandarditzar i assegurar una certa coherència en els treballs a més d'aprofitar-ne totes les avantatges de connexió que permet treballar a diferents llocs i varies persones al mateix temps? Quants utilitzeu el núvol per guardar la informació? Quants ja teniu clar que per analitzar els riscos derivats de les tecnologies de la informació en les empreses auditades, sovint calen experts en auditoria informàtica i que la seva incorporació permet eficiències en altres proves? És a dir, com a parts implicades, ja aneu incorporant i aprofitant, en major o menor mesura, els avantatges de les tecnologies en la vostra feina; només cal que no perdem la perspectiva i hi continuem treballant per evitar que la tecnologia ens sobrepassi.

”

«L'única constant
en la indústria de la
tecnologia és el canvi.»

Marc Benioff

δ. I LLAVORS, CAP ON APUNTA L'AUDITORIA DEL FUTUR?

Està clar, i segurament per això no calen grans estudis, que l'auditoria no pot ser aliena als canvis de futur i pel que s'extreu dels articles i documents que hem llegit, els canvis no seran tant en el concepte en si del que s'ha d'entendre per auditoria, si no en el com, quan i amb quin abast es farà i, per tant, tindrà impacte en les competències i capacitats dels auditors i, potser també, en la forma que estiguin organitzats, cosa que fa que els propis auditors, en major o menor mesura, n'hagin pres o n'estiguin prenent consciència i hi estiguin treballant.

Però, quins són els grans temes que influiran en l'auditoria del futur i en els quals els auditors avui, com a mínim, ja hi haurien d'estar pensant? Segons estudis com els ja mencionats, com els informes publicats ICAS-FRC o d'altres impulsats per corporacions, reguladors o firmes d'auditoria, les característiques definidores que tindrà l'auditoria del futur seran les que expliquem a continuació.

(δ.1) Molt més tecnològiques

Hem dit abans que la tecnologia ho impregna tot i en el cas de l'auditoria té impacte:

- En els propis clients auditats, des de l'aparició ja fa temps de nous models de negoci 100 per cent tecnològics, com en la incorporació per part dels clients auditats de noves tecnologies i també, com no pot ser d'una altra manera, amb nous riscos com poden ser els ciberatacs que impliquen noves mesures de control i noves normatives com pot ser la nova regulació de protecció de dades a complir.
- En la digitalització dels propis despatxos o firmes d'auditoria.
- En noves eines per aplicar en els treballs d'auditoria.

Hem decidit centrar aquest quadern en la part de les noves eines aplicades en els treballs d'auditoria. Només una petita referència pel que fa a la digitalització del propi negoci de l'auditor: entenem que s'hauria d'emmarcar en una estratègia tecnològica, on cal pensar què és el que es vol millorar dels processos per llavors decidir quines eines cal implementar, i creiem que aquest canvi té impacte en la cultura de l'organització i, per tant, que els dirigents de la firma hi han de creure i hi han d'estar molt compromesos.

En aquest camí cap a la 4a revolució industrial ja estem incorporant tecnologies que ja avui en dia permeten simplificar i fer més eficient l'auditoria, per exemple en el cas dels inventaris, eines que permeten fer el recompte, capturar els resultats i compartir-los en temps real a més de simplificar processos que abans requerien varis dies o setmanes, i altres aplicacions que han permès automatització de fluxos de treball, com poden ser determinades aplicacions informàtiques per fer les auditories, que abans requerien molt de temps.

Pel que fa a les noves eines, no és fàcil sistematitzar tots els conceptes que surten com a novetats tecnològiques i fins i tot ens atreviríem a dir que alguns se solapen entre si, però creiem que les que actualment estan innovant la forma tradicional de fer auditoria són l'anàlisi de dades massives i l'aplicació de la intel·ligència artificial, on especialment les grans auditories ja hi estan entrant, fins i tot amb alguns reconeixements o guardons a la innovació. El seu punt de partida és el *big data* o dades massives que no és només parlar d'un volum infinit de dades (tots haureu llegit que els experts estimen que el 90 per cent de les dades del món s'han creat en els darrers dos anys), sinó també de la varietat d'aquestes dades i de la velocitat en què es processen.

5.1.1 Anàlisi de dades massiva

Actualment les empreses estan treballant per aprendre a optimitzar i aconseguir la millor informació possible d'aquest volum ingent de dades, per conèixer no només el que ha passat sinó quin serà el futur, en un mercat on els clients cada vegada volem ser tractats de manera més personalitzada. I aquí és on entra l'anàlisi massiva de dades, del propi client o de fora d'aquest, que requereix eines diferents de les que hi havia fins ara.

En l'àmbit de l'auditoria la incorporació d'eines d'anàlisi de dades massiva té molt de sentit i això suposa un canvi en l'enfocament de determinades proves, ja que l'anàlisi de dades massiva permet analitzar poblacions senceres enlloc de mostres concretes de determinats elements de la població. Però les dades per si soles no són massa útils si no tenim clar, a l'hora de fer-ne una anàlisi, quin és l'objectiu i si no les podem capturar, estructurar i analitzar de manera que permetin aconseguir-ho.

En la publicació "Audit Analytics and continuous Audit. Looking towards the future", publicat per l'AICPA, defineix l'anàlisi de dades en auditoria com la ciència i art de descobrir i analitzar patrons, identificar anomalies i obtenir altra informació útil de les dades subjacents o relacionades en una auditoria a través de l'anàlisi, modelització i visualització als efectes de planificar i realitzar l'auditoria.

La utilització d'aquestes tècniques són una forma evolucionada de les tècniques assistides per ordinador i resulten d'utilitat per millorar la comprensió de l'entitat i el seu entorn, permeten una identificació dels riscos més acurada i enfocada i, per tant, permeten augmentar l'eficàcia en la identificació de les incorreccions que afecten als estats financers i també en el disseny de les respostes que es donaran a aquests riscos i unes conclusions més precises.

No obstant això, aquests canvis cap a la utilització massiva de dades no estan exempts d'alguns problemes o reptes als quals cal donar resposta:

- Necessitat de garantir la fiabilitat de les dades com a pas previ a la seva anàlisi.
- Dificultats de l'auditor per determinar si les dades que faciliten les empreses són rellevants.
- Manca de solucions tecnològiques eficients i problemes en la captura de dades en un format que l'auditor pugui utilitzar fàcilment.
- Reticències de les empreses a ampliar l'accés a les dades per part de l'auditor perquè estan preocupades per la seva capacitat per mantenir la seguretat, privacitat i la integritat de les dades.
- L'evidència d'auditoria obtinguda de l'anàlisi de dades i el seu encaix en el model d'auditoria actual i, en particular, en els requeriments de documentació.

A part dels problemes i reptes que hem descrit anteriorment, les claus d'aquesta anàlisi de dades massiva està en parametritzar correctament el que vull buscar (quin és l'objectiu de la prova) –perquè a preguntes diferents, respostes diferents– i després en fer una bona anàlisi i interpretació dels resultats.

Si ens permeteu el paral·lisme, en l'actualitat en l'auditoria ja hi ha eines, com per exemple l'Excel, que permeten analitzar poblacions senceres per identificar-ne patrons i trobar anomalies, i per fer-ho ja seguiu una sèrie de passos bàsics com són: planificar quina informació reviseu i quin n'és l'objectiu per definir quines tècniques i eines utilitzareu; obtenir la informació en un format que pugui ser tractat i considerar si aquesta és rellevant i fiable; executar la tècnica d'anàlisi i avaluar els resultats, estimant si aquests requereixen repensar o afinar el disseny i feu procediments addicionals si cal en aquells elements destacats; i finalment, avaluar els resultats i concloure si la prova ha aconseguit els objectius i resultats que esperàveu. Per tant, part de la problemàtica descrita no us és aliena, l'únic que han sortit i sortiran en el mercat eines més evolucionades per fer aquestes anàlisis i com més dades hi incorporem més afinada ha de ser la fórmula o algoritme d'allò que s'ha de buscar.

δ.1.2 Intel·ligència artificial o cognitiva

Tots hem sentit a parlar d'IBM Watson, un sistema informàtic –alguns diuen d'intel·ligència artificial, d'altres de computació cognitiva– capaç de respondre a preguntes formulades en llenguatge natural, gràcies a una base de dades provinent de multitud de fonts, sobre temes tan dispars com la salut, educació, finances, lleis o preparació d'aliments, els orígens del qual es remunten a l'any 1997 amb l'ordinador d'IBM "Deep Blue" i la seva derrota a Kasparov en els escacs, amb progressos increïbles fins avui.

No entrarem en aquest quadern a avaluar si la intel·ligència cognitiva o la computació cognitiva és o no una branca de la intel·ligència artificial, a part que no tenim els coneixements per entrar en aquests tipus de disquisicions; com hem dit també al començament d'aquest apartat, en alguns dels articles els conceptes fins i tot se solapen. En qualsevol cas, són tecnologies capaces de realitzar tasques que normalment requeririen de la intel·ligència humana i, per tant, entre altres avantatges permet superar la dicotomia velocitat/qualitat del treball humà.

Dins de la intel·ligència artificial o cognitiva, destaquem els sistemes que llegeixen i analitzen qualsevol tipus de document electrònic, identificant i visualitzant els elements d'interès per extreure'n resultats sense que sigui necessària la intervenció humana. Per exemple, després de revisar una població de contractes de compravenda d'immobles en un període determinat, l'eina utilitzaria l'aprenentatge automàtic per identificar i visualitzar els elements d'interès (data, preu, condicions de pagament, etc.) i extreure'n els resultats predefinits per l'auditor (per exemple els contractes que inclouen clàusules que no segueixen el patró del que seria un contracte tipus per a aquestes operacions o els que no es mouen en els paràmetres prefixats). Així l'auditor queda alliberat de llegir contractes estàndard i pot focalitzar el seu temps en analitzar els "inusuals", on és més probable que es puguin produir errors.

Per tancar aquest apartat, com ja hem indicat no tenim la bola de vidre ni segurament els coneixements per intentar estimar com impactarà el *blockchain* en les proves d'auditoria, ni quines noves eines sortiran a mesura que l'internet de les coses evolucioni i la 4a revolució industrial es vagi consolidant.

El que sí tenim clar és que la tecnologia dirigirà el futur de l'auditoria, ara ja permet i permetrà reduir procediments manuals i dedicar més temps a aquelles tasques que requereixin de més judici professional i també ens permet tenir informació a temps real i augmentar la nostra transparència, que són dues de les demandes dels usuaris, però també tenim clar que adaptar-se a aquest món canviant no és només una qüestió d'aprendre a utilitzar les noves eines, sinó que els auditors del present i del futur estiguin compromesos i promoguin una veritable cultura d'innovació.

(δ.2) Molta regulació en un entorn en què es valorarà la flexibilitat

La regulació implica, en aquest cas pels auditors, haver de complir determinades normes per assegurar un nivell de qualitat alt en els serveis que presten que, en el cas de l'auditoria de comptes, es considera una funció d'interès públic entesa aquesta, en definició de la pròpia Llei d'auditoria, «per l'existència d'un conjunt ampli de persones i institucions que confien en l'actuació de l'auditor de comptes, per tal com la seva execució correcta i adequada constitueixen factors que coadjuven al correcte funcionament dels mercats en incrementar la integritat i l'eficàcia dels estats financers en tant que vehicles de transmissió d'informació».

Sigui per aquesta funció d'interès públic o per altres qüestions, l'auditoria està altament regulada en tots els aspectes, des de l'accés a la professió fins al règim disciplinari, passant per l'ètica, l'organització interna o l'execució de la feina.

La regulació comença a nivell nacional i en aquest sentit cal tenir en compte que, ara per ara, no es pot parlar d'una regulació única, perquè les diferents circumstàncies de cada país (diferents organismes reguladors, entre molts altres factors) fan que en el món hi convisquin diferents marcs normatius, en alguns casos amb diferències significatives. La convergència, adoptant normes comunes juntament amb una regulació del mercat més homogènia, permetria treballar de forma global i així mitigar o reduir incerteses, reforçant la transparència i la responsabilitat social (demandes dels usuaris), fet que alhora facilitaria la mobilitat entre països dels diferents inversors. No cal dir que la convergència normativa està més alienada amb el context econòmic global i hi ha diversos organismes, en el cas de l'auditoria per exemple la IFAC, que hi treballen, i molts països el que fan és adoptar les normes que s'emeten a nivell internacional o, en altres casos com a Espanya, adaptar-les.

La mateixa IFAC en el document "From Crisis to Confidence. A Call for Consistent, High-Quality Global Regulation", partint de la base que l'economia cada vegada és més global però la regulació no ho és sempre -cosa que fa que se centri en els interessos del propi país creant determinades barreres a aquest creixement global- identifica els següents deu principis que considera clau per una regulació global, coherent i d'alta qualitat:

-
- 1.** Responsabilitats dels reguladors i objectius de les normes clarament articulades i al servei de l'interès públic.

 - 2.** Un enfocament de la regulació proporcionat i equilibrat a la dimensió i composició de la professió i a les entitats afectades.

 - 3.** Els beneficis que les noves regulacions aportin a l'economia i la societat han de ser superiors als costos, contrastat amb evidència i investigació.

 - 4.** Aquesta ha de permetre la cooperació i col·laboració amb els grups d'interès i les contraparts tant nacionals, regionals com internacionals.

 - 5.** Els reguladors s'han d'esforçar perquè hi hagi consistència en l'execució de les seves obligacions i, en la mesura del possible, coherència mitjançant la coordinació a nivell local i internacional.

 - 6.** Atès que la regulació involucra a molts actors, s'han de fer consultes generals durant el procés de desenvolupament i amb posterioritat continuar sent transparents perquè el públic conegui com s'està regulant i què està fent el regulador.
-

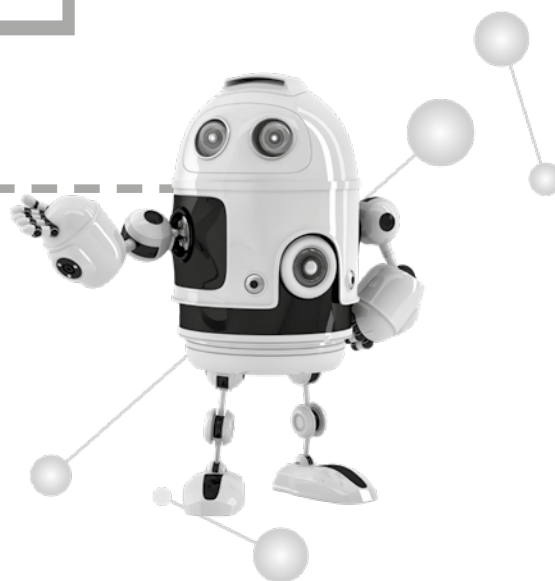
-
7. Els organismes reguladors haurien de disposar de mecanismes de governança sòlids i publicar detalls de la seva activitat.
-
8. S'han d'establir processos de revisió regulars per assegurar que les normes continuen sent adequades pels propòsits pels quals s'han creat i permeten aconseguir els objectius fixats.
-
9. Per garantir la confiança i la credibilitat de la professió, per tant, de la informació financera, cal que hi hagi una aplicació justa de la regulació i que sigui també visible.
-

És cert que en determinats països es treballa per aconseguir alguns d'aquests principis però, s'hi avanci o no, el que sí sembla clar és que l'auditoria continuarà estant molt regulada. Per tant, els auditors hauran de compaginar el marc regulador amb les demandes d'una auditoria més "holística" que comentàvem en l'apartat β.1 anterior i, en opinió d'alguns, la tecnologia hi ajudarà.

«Les lleis inútils
afebleixen a les
necessàries.»

Montesquieu

(δ.3) Més a prop de les demandes de les entitats auditades i més transparents

Tots hem sentit dir en algun moment que l'auditoria s'està convertint en una comprovació de si es compleixen o no amb determinades normes, a falta de trobar una traducció més adient farem servir l'expressió anglesa *check-the-box*, i que per aquesta raó, entre d'altres, cada vegada es percep més com un *commodity* que no pas un servei que aporta valor afegit.

Creiem que aquesta preocupació és una forma diferent d'expressar que les necessitats dels usuaris han canviat. Com ja hem explicat, aquests demanen una auditoria més "holística", indicant que les experiències del passat cada vegada els hi serveixen menys per prendre decisions de futur i que el que realment necessiten és una visió de cap on van i com moure's entre el munt de riscos, canvis normatius i oportunitats d'aquesta economia global i competitiva, i també, cada vegada es mostren més preocupats per aspectes d'informació no financera i de la connexió entre els informes sobre informació financera i els d'informació no financera.

Una altra de les seves demandes és la transparència, consideren que en la relació amb els responsables de govern de l'entitat, l'auditor ha de compartir més informació. Les entitats creuen que els auditors tenen un coneixement molt profund dels seus negocis i del sector en què operen i, en conseqüència, demanen saber què s'ha après durant l'auditoria i com s'ha arribat a formar una determinada opinió, incloent-hi el seu enteniment de l'avaluació i gestió del risc.

Els nous models d'informes amb el seu apartat de qüestions clau -en el cas d'Espanya d'aspectes més rellevants o qüestions clau de l'auditoria- així com els informes a les comissions d'auditoria pel que fa a les entitats d'interès públic són un intent de donar resposta a algunes de les peticions fetes pels usuaris, com també ho són les revisions dels informes integrats o de les memòries de responsabilitat social.

No sabem si l'auditoria del futur seguirà les tendències descrites en els paràgrafs anteriors o si serà un model totalment diferent, que ara mateix no som capaços d'imaginar. Sense bola de vidre i per il·lustrar només que els límits de cap on pot anar són inimaginables, us volem fer participants d'un paràgraf que hem extret del document de l'ACCA "Professional accounts-the future: divers of change and future skills" en què s'indica que basant-se en la recerca feta «[...] Les firmes d'auditoria estan expandint l'ús i l'experiència de la tecnologia, en particular en l'anàlisi de dades» i continua indicant, i aquesta és la reflexió que volíem compartir, que «no obstant això, una cerca a Google pot donar més informació que un informe d'assegurament. El 2020 els grups d'interès amb accés a internet tindran les eines per analitzar les dades massives, si no tenen també el coneixement tècnic o l'experiència per interpretar-los. El 2025 Google podria emprar més auditors i altres professionals dedicats a l'assegurament que les quatre grans auditores.»

Sigui quin sigui el nou model d'auditoria, aquest ha de sortir del debat de tots els grups d'interès incloent-hi el regulador, perquè l'auditoria, que com hem indicat en l'apartat anterior està altament regulada i no s'esperen canvis en aquest sentit, està condicionada pel que digui el seu marc normatiu, i les normes i regles poden ser molt bones guies però els hi caldrà flexibilitat perquè s'adaptin a aquest camí de canvis que va a velocitat de vertigen. Mentrestant els auditors continuaran treballant atenent les diferents necessitats dels grups d'interès que, com ja hem dit, si coincideixen en alguna cosa és que l'auditoria ha de ser de qualitat.

(δ.4) Més ètica

Un dels punts de partida per a una auditoria de qualitat són els valors, l'ètica i les actituds dels auditors, influïdes al seu torn per la cultura que tingui la pròpia firma d'auditoria. En tots els documents que hem llegit, els aspectes de l'ètica que més s'emfatitzen són la independència, l'escepticisme i el judici professional. Hi ha més d'una iniciativa de "millorar la qualitat de l'auditoria" (AICPA, CPA Canada, IFAC, etc.) que inclouen com a punts el reforçament de l'ètica. De tots volem fer ressò de la de la IFAC, que el 2015 va publicar el document "Enhancing audit quality in the public interest. A focus on professional skepticism, quality control and group audits" com a eina per avaluar les possibles activitats normatives que el consell de normes d'auditoria i assegurament (IAASB) hauria de dur a terme per millorar la qualitat en l'auditoria, en el qual, entre d'altres, s'assenyala com unes de les qüestions més rellevants d'interès públic el fomentar una mentalitat escèptica per part de l'auditor, independent i desafiadora i també la millora de l'evidència dels judicis aplicats per l'auditor.

Conceptes, el de l'escepticisme professional i el del judici, que estan íntimament relacionats ja que l'actitud escèptica s'aplica quan es fan judicis professionals que són alhora la base per a les decisions que pren l'auditor.

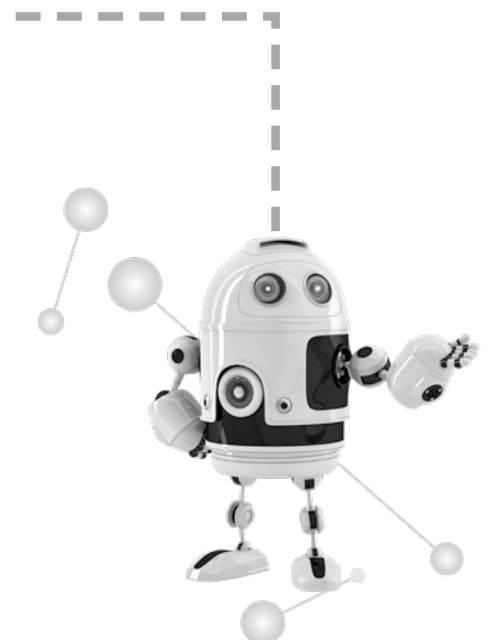
La importància de l'escepticisme professional es veu accentuada per l'augment de la complexitat i els canvis en els models de negoci fruit de les noves tecnologies, així com també per l'increment de la complexitat en els estats financers totalment impactats per les estimacions comptables. Considerat com l'epicentre d'una auditoria de qualitat, també el 2015, en el si de la IFAC es va convocar un grup de treball transversal per opinar sobre si els consells de normes d'auditoria i assegurament, d'educació i d'ètica (IAASB, IESBA i IAESB, respectivament, per les seves sigles en anglès) podien contribuir a enfortir la comprensió i aplicació d'aquest concepte d'escepticisme professional tal com s'aplica a l'auditoria, i el maig de 2018 la mateixa IESBA ha llençat un document de consulta, "Professional Skepticism - Meeting Public Expectations", per explorar quines característiques de conducta hi ha en l'escepticisme, si aquestes han de ser aplicables a tots els professionals de la comptabilitat i si el Codi d'ètica de la IFAC, incloent-hi les normes d'independència, s'hauria de desenvolupar per abordar comportaments lligats amb l'exercici adequat de l'escepticisme.

Per tancar el punt, queda clar que els conceptes d'ètica continuen considerant-se, com no podia ser d'una altra manera, totalment rellevants, però cal avaluar si els canvis que s'estan produint en l'economia en general i en l'auditoria en particular requereixen revisar-ne els requeriments o característiques i, de nou, cal que els auditors participin en aquest debat.

«Estàs a punt per al futur?
Necessitem evolucionar
com a professió.»

«No reconeixem la nostra professió en el pròxim 10 anys - [...] honestament, he dit 10 anys perquè així no espantés tant. Probablement sigui irrecognoscible en 5.» Barry Melancon President i CEO d'AICPA, 2017 AICPA Practitioners Symposium

ε. EL FUTUR COMENÇA AVUI

Les firmes d'auditoria són també negocis i, per tant, no són alienes als canvis de models de negoci que s'estan produint en aquesta economia globalitzada. En aquest context i per fer front als reptes de futur la publicació "Competent and Versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Success" de la IFAC planteja els següents factors de l'èxit sostenible de les organitzacions:

- Enfocament als clients i als grups d'interès.
- Lideratge i estratègia efectius.
- Implementació d'estructures i processos de governança eficaços amb sistemes integrats de gestió i control del risc.
- Capacitat d'innovació i adaptació al canvi.
- Suports de l'àrea financera a la creació de valor sostenible.
- Gestió del talent i de les persones.
- Excel·lència en les operacions.
- Comunicació efectiva i transparent.

Pel que fa a com serà l'auditoria del futur, si heu arribat fins aquí ja us haureu convençut que saber-ho del tot, sense la bola de vidre, és impossible, però cal que estiguem alerta del que està passant al nostre voltant. Encara que no podem predir el futur sí que podem predir de forma precisa algunes de les coses que passaran en el futur i gestionar-les basant-nos en aquestes certeses segurament augmenta les nostres probabilitats d'èxit.

És important, o millor dit imprescindible, que reservem en la nostra agenda temps per preparar-nos per al futur, perquè si ens deixem portar només per les urgències del dia a dia ens podem trobar que els nostres clients en un futur no vulguin saber res de nosaltres perquè no estem preparats per al futur.

Forma part del pensar en aquest futur quins seran els perfils necessaris dels auditors del futur, perquè pel que hem explicat augmenta el pes de la tecnologia i, per tant, faran falta habilitats i competències en aquest camp i en una economia cada vegada més complexa també caldrà més experts en temes més específics, això obliga a repensar la formació que requeriran els auditors. És a dir, caldran noves habilitats tant tècniques com interpersonals en els seus professionals.

Però el més essencial perquè l'auditoria del futur sigui una realitat és que siguem capaços d'implementar a les nostres firmes una veritable cultura d'innovació, que és més que incorporar els últims avenços tecnològics. En qualsevol cas, els auditors estem acostumats als reptes i tenim una disciplina de treball que ens ajuda a afrontar-los, per tant, benvingut, per tercera i última vegada, al robot del Fòrum.

ζ. LA VISIÓ DE DOS AUDITORS

(ζ.1) El futur de l'auditoria

GEMMA SOLIGÓ. Sòcia de Grant Thornton i membre del Comitè tècnic del Col·legi

ELS REPTES DE LA PROFESSIONIÓ

Els auditors estem davant d'importants reptes de futur, tant pel que fa a la diferent rellevància que pot tenir l'auditoria per als diferents països i usuaris com per les oportunitats i amenaces que comporta la nova era digital i un món en continu i ràpid canvi. En els apartats següents, s'hi inclou un resum dels principals canvis que afecten a la professió d'auditoria i els seus possibles impactes, tant a la tecnologia com a les societats auditades, en els usuaris de la informació financera i en els reguladors, segons les principals conclusions de l'informe "El futur de l'Auditoria", elaborat a partir d'una sèrie de taules rodones organitzades per Grant Thornton i una de les associacions internacionals d'auditors més importants, l'ACCA (Association of Chartered Certified Accountants).

Grant Thornton i l'ACCA han analitzat l'estat de l'auditoria en set països i regions del món (EUA, Regne Unit, Ucraïna, Singapur, Emirats Àrabs, Sud-àfrica i Xina) i han conclòs que els auditors s'hauran d'adaptar per respondre als reptes dels propers canvis i a unes expectatives creixents.

IMPACTE TECNOLÒGIC

En primer lloc, cal destacar que la recerca que ha dut a terme l'ACCA ha identificat la connectivitat global, la intel·ligència artificial i els nous mitjans de comunicació com els motors que han de modelar la professió durant la propera dècada.

Així, hi va haver un consens generalitzat que els auditors s'han d'adaptar i reaccionar als canvis generacionals en què estan immersos tots els sectors. Els negocis són cada vegada més complexos i els auditors han d'estar preparats per bregar-hi. No obstant això, l'informe posa l'accent en què els canvis experimentats en auditoria no han estat tan innovadors com en altres sectors i es mostra preocupació per la lentitud dels canvis, pel caràcter reactiu de l'auditoria i pel seu èmfasi més gran en el compliment que en la utilitat. Els auditors han de respondre més ràpidament als canvis i han d'atendre les necessitats dels usuaris sense comprometre la independència, nucli dels estàndards professionals.

Un altre focus de discussió es va centrar en qui ha de liderar aquests canvis. Ha de ser la comunitat inversora, els negocis i companyies, o les mateixes firmes d'auditoria les que han de fer un pas endavant?

En qualsevol cas, els auditors s'han d'adaptar a l'era digital i han de ser especialistes en informació i experts en dades i estadística. Les activitats empresarials són cada vegada més complexes i els experts asseguren que caldran més especialistes en els equips d'auditories en diferents matèries (des d'enginyers, informàtics, geòlegs, analistes de dades i estadístiques, fins a psicòlegs) i hauran d'estar més ben integrats entre ells.

Un altre dels grans reptes a què s'han d'enfrontar els professionals de l'auditoria és la necessitat d'adequar els informes a la flexibilitat i a l'accés a les dades en temps real, permès actualment per la tecnologia davant de la perspectiva d'un cicle anual que resulta massa lent per al context d'avui dia. De fet, els òrgans de govern de les companyies ja reclamen més informació en temps real que inclogui un cert nivell de garantia, encara que per a altres professionals això planteja un nou risc, com és oferir una visió a curt termini dels negocis davant de la creació de valor a llarg termini.

Els nous requeriments en les capacitats i habilitats de l'auditor han de contribuir, sens dubte, a millorar l'atractiu de la professió.

SOCIETATS AUDITADES

Els resultats de l'informe qüestionen la validesa d'un únic conjunt de normes per a tot tipus d'entitats. Per tant, s'haurien de tenir en compte les peculiaritats i obligacions quant a la rendició de comptes als diferents països, i s'haurà de considerar, a més, els diferents tipus de societats (societats cotitzades, no cotitzades, grans, petites i mitjanes empreses) i les seves necessitats quant a l'auditoria. Per exemple, la qualitat de la informació financera que publiquen les PIME es podria beneficiar notablement de l'ajuda de l'auditor, si bé això podria plantejar conflictes des del punt de vista de la independència.

Per a les societats auditades és bàsic millorar en l'eficiència de l'auditoria sense oblidar millorar la qualitat en aquesta.

USUARIS DE LA INFORMACIÓ FINANCERA

L'informe també aborda els canvis en les expectatives, requeriments i necessitats d'informació dels diferents usuaris de la informació (consells d'administració, proveïdors de finançament, inversors o altres usuaris).

Els participants de les taules rodones van debatre àmpliament sobre aquestes tres qüestions:

- Qui? L'informe d'auditoria es dirigeix només als accionistes.
- Què? L'informe es publica mesos després del final de l'exercici i cobreix bàsicament informació històrica.
- Per què? L'informe és un producte estandarditzat amb poca atenció a les necessitats de determinats usuaris.

D'aquesta manera, es va debatre sobre si els informes podrien incloure informació d'interès per a un altre tipus d'usuaris i fer-se de manera més ràpida i sobre un camp normatiu més ampli que l'actual, de manera que incloguessin informació no financera i de context. En aquest sentit, les principals barreres que van destacar en aquest debat són la responsabilitat i els costos.

Els usuaris requereixen més informació pel que fa a la realització de les auditories. Fruit d'aquesta exigència hem viscut en l'àmbit internacional i nacional recents canvis en els informes d'auditoria i en altres informes i comunicacions als òrgans de govern de les entitats. D'aquesta manera, els nous informes responen a aquestes reclamacions de més informació per part dels grups d'interès, i aporten noves seccions sobre qüestions clau o riscos significatius als quals s'enfronta l'auditor en el desenvolupament del seu treball i la seva resposta a aquests.

L'auditoria també ha de respondre a les garanties que requereixen les noves necessitats de més transparència pel que fa a la informació no financera, per exemple, sostenibilitat i futur de l'empresa.

La visió de l'auditoria i el que se n'espera també difereix segons els països. En els països que no tenen una llarga tradició auditora, la visió predominant és que el seu desenvolupament és essencial per tenir més sostenibilitat i incrementar el creixement econòmic, alhora que es veu com una porta vers una fortalesa més gran de la funció comptable i de prosperitat. En canvi, en els països on l'auditoria està més assentada predomina la idea que ha d'evolucionar. La idea principal és que, perquè l'auditoria d'estats financers segueixi sent rellevant per als seus usuaris, caldran uns nous models diferenciats d'informació financera i nous camps d'aplicació de l'auditoria. Per aquest motiu, l'auditoria podria evolucionar a diferent velocitat i de manera diferent als diferents països i regions.

ELS REGULADORS

En l'estudi s'indica que un motor de canvi fonamental és la intervenció legislativa i reglamentària. Per exemple, a la Unió Europea, els legisladors exigeixen als auditors que vagin més enllà del tradicional abast de l'auditoria dels estats financers de les empreses cotitzades. En aquest sentit, destaquen els canvis legislatius recents pel que fa a les auditories de les entitats d'interès públic.

El futur de l'auditoria té implicacions no només en els reguladors, sinó també en les entitats normalitzadores, creadores d'estàndards per a la professió. Les persones que van participar als debats van considerar l'existència d'un conjunt estable de normes com quelcom essencial en qualsevol entorn operatiu.

És necessari que aquestes entitats tinguin en consideració l'estadi evolutiu de l'auditoria als diferents països o regions i la seva aplicabilitat a les empreses de totes les grandàries.

Així mateix, es posa l'accent en la necessitat que els reguladors tinguin en compte l'equilibri necessari entre qualitat d'auditoria, consistència i innovació, i que proporcionin a les firmes la flexibilitat per aplicar les normes de control de qualitat de noves maneres, sempre que la qualitat millori o, com a mínim, es mantingui.

(7.1) El futur de l'auditoria. Construïnt la nova auditoria

FRANCISCO J. REMIRO. Soci d'RSM Spain i membre del Comitè tècnic del Col·legi

Els esdeveniments mundials recents demostren que el món dels negocis es continua movent sobre terrenys inestables. El comerç internacional es veu afectat pels canvis en els acords comercials; cada vegada és més creixent la necessitat no atesa de l'homogeneïtzació en les desigualtats de les regulacions fiscals; hi ha canvis polítics amb corrents nacionalistes i populistes, uns exemples d'això els trobem en el Brexit i en l'elecció als Estats Units d'un president escèptic de la globalització; continus canvis legals. Aquests són alguns dels exemples que permeten veure que s'està canviant la globalització per una desglobalització o localització.

D'altra banda, trobem l'evolució tecnològica que es vincula a la World Wide Web, les aplicacions o plataformes digitals, *ecommerces*, *marketplaces*, l'esfera digital, els *likes* i les audiències, ens recorden contínuament la superació de les barreres físiques, i es converteixen en elements globals. La tecnologia *blockchain*, la intel·ligència artificial, el *big data*, la realitat augmentada, l'economia del gig o la internet de les coses, són irremeiablement intrínsecs al futur econòmic. En canvi, la desglobalització, el paradigma emergent d'un món que s'ha tornat econòmicament escèptic i frustrat, sembla que vol anar en el sentit contrari a aquesta evolució digital, o potser, aprofitar-se'n.

Els avenços tecnològics tenen un efecte directe en la manera en què treballem i la manera en què vivim, i alteren les expectatives tant dels consumidors com dels empresaris i treballadors. La intel·ligència artificial, les macrodades, la internet de les coses, la robòtica i les noves metodologies de gestió s'estan infiltrant i incrustant en els negocis. Per als empresaris, s'ha convertit en un repte tremendament complicat el fet de mantenir-se per davant en aquesta canviant economia mundial. Per aquest motiu, la comprensió de l'entorn en què opera l'empresa és el desafiament principal d'aquests executius, i l'agilitat davant del canvi es converteix en clau d'èxit, ja que el transport físic i digital esdevé més ràpid, el programari i la intel·ligència artificial es tornen cada vegada més sofisticats i fins i tot els hàbits de consum i les prioritats de les persones han canviat dràsticament pel que fa al passat recent.

En teoria, tots aquests avenços haurien d'afavorir la presa de decisions, per fer-la més fàcil, perquè ja s'estan implantant en les empreses millors maneres de recopilar i processar dades.

Però les empreses necessitaran i demandaran noves forces de treball i noves capacitacions per poder desbloquejar i tractar aquesta quantitat d'informació, de manera que es fomenti la innovació empresarial i la cultura que asseguri que les persones que treballen en cada organització se sentin còmodes a l'hora de presentar noves idees. Els directius s'han d'assegurar que les seves polítiques de recursos humans estiguin calibrades per atreure i retenir les millors persones, que han canviat les seves escales de prioritats, per la qual cosa només podran atreure talent els millors ocupadors. La "guerra pel talent" serà més intensa, però també la gestió de les noves relacions laborals, com l'economia gig, requeriran d'adaptacions reguladores, i s'hauran de presentar oportunitats i desafiaments per beneficiar-se d'una força laboral flexible, però que, en cas d'un ús fraudulent, pot estar exposada a l'explotació.

La incertesa digital, política, econòmica i financera farà que moltes empreses tinguin problemes i desafiaments imprevistos. No obstant això, aquests desafiaments es poden traduir en idees, oportunitats i perspectives sobre com l'empresa no només pot sobreviure a aquestes condicions turbulentes, sinó també prosperar-hi.

Finalment, la seguretat de la informació i les transaccions pot ser clau en aquest entorn tan canviant. Les empreses han d'estar a l'última quant a les mesures que garanteixin que la seva principal riquesa, que és la informació que es genera en aquesta economia canviant, estigui resguardada dels depredadors de la informació. No hi ha cap empresa o indústria que sigui immune a l'accés no autoritzat de les seves dades, tal com ho demostren els casos recents d'atacs de virus, filtracions i fugites d'informació. Molts empresaris pensen que les

seves dades no són el blanc dels intents de sostracció d'informació dels pirates informàtics, però s'equivoquen, ja que no només són importants les dades bancàries, sinó que en la situació actual, tota la informació té valor, per les grans capacitats d'anàlisis de les eines d'anàlisi de dades.

En aquest sentit, ens ve a la ment la paraula ciberseguretat, que tot empresari ha de tenir marcada a la seva agenda. Pel que fa a la seguretat de les transaccions, la tecnologia *blockchain* apareix com una eina que, un cop s'han superat les barreres legals, pot permetre modificar la manera com tenen lloc les transaccions entre els agents de l'economia, ja que permet intercanvis directes en xarxes autònomes totalment encriptades, alhora que burla els intermediaris tradicionals del mercat, i és una oportunitat i també una amenaça per a les empreses, ja que la criptografia permet l'autenticació de les transaccions en cadenes de blocs, la qual cosa evita l'accés a agents no autoritzats. Aquesta tecnologia ha de permetre intercanviar i registrar gairebé qualsevol cosa de valor de manera fidel i segura.

Per tot això que hem dit, l'activitat de l'auditoria ja no és una experiència estàtica o transaccional, perquè els auditors ara exerceixen un paper clau per ajudar a les empreses a esclarir les dades per als usuaris que estan interessats per la informació, de manera que puguin fer-ne ús. L'auditor està exposat a tota aquesta atmosfera canviant del món dels negocis, de les relacions empresarials, de les modificacions normatives, generalment a peu canviat, que precipitadament miren de regular i intenten cobrir les necessitats de regulació que la mateixa evolució demanda.

Les firmes d'auditoria i el treball de l'auditor, si volen continuar sent útils, entenent el treball de l'empresari que mira d'adaptar-se a l'evolució digital i a les noves tecnologies, haurà d'adaptar també la manera d'enfrontar-se als seus treballs, i haurà d'intentar aplicar nous mètodes de conèixer l'entitat, els riscos, l'ambient de control, el negoci, els objectius, les inversions en anàlisi de dades i la transformació digital, i la comunicació ha d'evolucionar paral·lelament amb els empresaris. L'auditor que no evolucioni de la mateixa manera en aquest clima canviant empresarial, té el risc de no complir amb les expectatives que generen els usuaris de la informació financera en l'emissió dels seus informes.

Per a això, de la mateixa manera que els empresaris han d'esforçar-se per gestionar els seus recursos humans i per trobar nous perfils d'empleats especialistes en l'evolució empresarial i tecnològica, l'auditor ha d'evolucionar la seva política de personal i introduir noves habilitats tecnològiques, noves capacitacions i nous perfils especialistes en *data analytics*, i han d'evolucionar els seus procediments tradicionals d'auditoria que gradualment s'han de reemplaçar per noves tècniques de predicció analítica, d'anàlisi de riscos, de "posar el focus en allò que pot fallar".

Per poder retenir el coneixement per part de professionals brillants i compromesos amb el projecte, s'haurà de veure amb il·lusió i interès, cosa que només es podrà dur a terme si la professió de l'auditoria afronta un problema real existent d'honoraris, que està relacionat directament amb la rendibilitat.

Des de fa anys, és conegut el problema del reconeixement d'uns honoraris justos i adequats al treball i les responsabilitats de l'auditor, per la qual cosa aquest fet s'ha de vigilar, perquè els honoraris no se sacrificuin per un descens en la qualitat.

Davant de tota aquesta evolució que s'està produint, els diferents òrgans reguladors han d'estar atents perquè en tot moment hi hagi una cobertura legal que doni seguretat jurídica a aspectes com la recopilació d'informació i el tractament de dades amb la internet de les coses, les transaccions entre parts privades mitjançant tecnologia *blockchain*, les criptodivises, la utilització d'empleats mitjançant l'economia gig i tots els fets econòmics que es deriven d'aquests aspectes i que requereixin ser registrats i explicats adequadament en els estats financers que, en última instància, s'han de revisar per part dels auditors. Per aquest motiu, caldrà que es defineixi adequadament l'abast de les responsabilitats de l'auditor, ja que en tota aquesta evolució empresarial, l'auditor ha d'assumir noves responsabilitats o, més ben dit, ha de tenir les seves responsabilitats més ben definides.

η. BIBLIOGRAFIA

- A framework for audit quality: Key elements that create an environment for audit quality. International Federation of Accountants (IFAC) 2014.
- Audit Analytics and continuous Audit. Looking towards the future. American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) 2015.
- Audit Data Standards. AICPA 2015.
- Audit quality thematic review; the use of data analytics in the audit of the financial statements. Financial Reporting Council (FRC) 2017.
- Auditor skills in a changing business world. Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS) and FRC 2016.
- Competent and Versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Success. IFAC 2011.
- Enhancing audit quality in the public interest. A focus on professional skepticism quality control and group audits. IFAC 2016.
- Feedback Statement - Exploring the Growing Use of Technology in the Audit, With a Focus on Data Analytics. IFAC 2018.
- From Crisis to Confidence. A Call for Consistent, High-Quality Global Regulation. IFAC 2016.
- Future of Accounting Profession: Three Major Changes and Implications for Teaching and Research. Global Knowledge Gateway IFAC 2017.
- Future Work/ Technology 2050. Jerome Glen. CEO de Millenium Project 2014.
- Get ready for the fast future. Five steps toward building a future-ready CPA firm. Business Learning Institute 2017.
- Global Technology Audit Guide (GTAG) 1: Information Technology Risk and Controls The Institute of Internal Auditors (IIA) 2012.
- IFAC's future in international audit standard setting in the balance. IFAC 2017.
- IFAC Response to FEE Discussion: The Future of Audit and Assurance. IFAC 2014.
- Jobs lost, jobs gained: workforce transitions in a time of automation. McKinsey Global Institute December 2017.
- Keeping the audit profession attractive. Accountancy Europe 2017.
- Professional accounts-the future: drivers of change and future skills. Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) 2016.
- Professional Skepticism - Meeting Public Expectations. IFAC 2018.
- Reskilling Revolution Needed for the Millions of Jobs at Risk Due to Technological Disruption. World Economic Forum 2018.
- The capability and competency requirements of auditors in today's complex global business environment. ICAS and FRC, 2016.
- The future of Audit - ACCA i Grant Thornton 2016.
- The future of Audit. Speeches and Presentations IFAC 2016.
- The future of audit and assurance with President, Petr Kriz, and Senior Manager, Noémi Robert. Accountancyplus March 2016.

Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya

=

EL CØL·L3G1

Sor Eulàlia d'Anzizu, 41
08034 Barcelona
Tel. 93 280 31 00
Fax 93 252 15 01
col.legi@auditors-censors.com
www.auditorscensors.com